

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับพนักงานรักษาความปลอดภัย ตามพระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558¹

วัชรภรณ์ เสือสมิง²

จากการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับพนักงานรักษาความปลอดภัย ตามพระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความหมาย ความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับพนักงานรักษาความปลอดภัย ตามพระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558 นอกจากนี้ ยังได้ศึกษาเกี่ยวกับพนักงานรักษาความปลอดภัยที่ได้รับอนุญาตของประเทศไทย คุณสมบัติ และคุณลักษณะต้องห้ามของพนักงานรักษาความปลอดภัย ตามพระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558 รวมถึงหน้าที่ของรัฐในการควบคุมกำกับดูแลการประกอบอาชีพของประชาชน ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะการขอรับอนุญาตประกอบธุรกิจให้บริการรักษาความปลอดภัย แต่กฎหมายของไทยฉบับนี้ยังมีความไม่ครอบคลุมถึงรูปแบบที่เกี่ยวกับพนักงานรักษาความปลอดภัยที่ได้รับอนุญาตเท่าที่ควร

ในกรณีที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของสังคมนั้น โดยหลักทั่วไปถือเป็นหน้าที่ของรัฐ โดยตรงที่จะต้องเข้ามาควบคุมดูแลเพื่อให้สังคมมีความสงบเรียบร้อย ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน สามารถประกอบอาชีพและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข แต่ในบางกรณีรัฐไม่สามารถที่จะให้ความคุ้มครองประชาชนได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรต่อจำนวนบุคลากรของรัฐที่มีไม่พอเพียง ประชาชนจึงต้องพยายามหาทางช่วยเหลือตนเอง ด้วยการว่าจ้างผู้ประกอบการในการดำเนินการรักษาความปลอดภัยเอกชนให้มาทำหน้าที่ดูแลความปลอดภัยตามข้อสัญญา

การที่รัฐได้เปิดโอกาสให้เอกชนหรือผู้ประกอบการสามารถประกอบธุรกิจรักษาความปลอดภัยเอกชนได้นั้น รัฐจึงจำเป็นต้องกำหนดมาตรการในการควบคุมการประกอบธุรกิจรักษาความปลอดภัยเอกชนเพื่อให้งานด้านการรักษาความปลอดภัยเอกชนมีคุณภาพและมาตรฐาน จึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558 เพื่อควบคุมกำกับดูแลธุรกิจรักษาความปลอดภัย โดยเฉพาะรวมไปถึงการกำกับดูแลพนักงานรักษาความปลอดภัยทั่วประเทศ เพื่อความเป็นมาตรฐานเดียวกันของธุรกิจรักษาความปลอดภัยทั่วประเทศ และเพื่อประโยชน์ของผู้บริโภคหรือผู้ว่าจ้างที่จะใช้บริการงานรักษาความปลอดภัย อีกทั้งยังเป็นการช่วยเสริมสร้างความสงบเรียบร้อยให้กับสังคม

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับพนักงานรักษาความปลอดภัยตามพระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรพรม อินทร์พรรย์ และคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สลิล สิริพิฑูร และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทะรัตน์ เตชะมา

²นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จังหวัดพิจิตร

แม้จะมีพระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558 ออกมาบังคับใช้แล้ว จากการศึกษา ก็ยังพบปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบอาชีพพนักงานรักษาความปลอดภัย ยังมีข้อบกพร่องหลายประการอันควรได้รับการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นเพื่อคุ้มครองประชาชน และเพื่อคุ้มครองสังคม ให้ปลอดภัยจากการก่อเหตุร้ายต่าง ๆ อีกทั้งยังเป็นการกำหนดมาตรฐานของพนักงานรักษาความปลอดภัย เพื่อให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ตรงตามความต้องการและให้ได้รับความไว้วางใจจากผู้ใช้บริการ อันก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมและประเทศชาติต่อไป จะเห็นได้ว่า มีปัญหาที่สำคัญสมควรที่จะศึกษา ดังต่อไปนี้

ปัญหาที่หนึ่ง ปัญหาเกี่ยวกับความไม่เหมาะสมในการกำหนดให้ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด เป็นนายทะเบียนจังหวัด ตามพระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558 มาตรา 4 วรรคสอง

กล่าวคือ ตามพระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558 มาตรา 4 วรรคสอง ได้บัญญัติให้ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดเป็นนายทะเบียนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ในเขตจังหวัดของตนและรับผิดชอบการจัดทำบัญชีรายชื่อบริษัทรักษาความปลอดภัยและพนักงานรักษาความปลอดภัย รับอนุญาตในเขตจังหวัดของตน

สถานการณ์ที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ในด้านความมั่นคงที่เกิดขึ้นกับประชาชนในประเทศไทยมีแนวโน้มที่สูงขึ้น มีพฤติกรรมก่อเหตุที่รุนแรง มีความจะข่มขู่มากขึ้น ทำให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยเฉพาะสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ต้องติดตามสถานการณ์และดูแลด้านความปลอดภัยให้กับชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนต้องทำงานด้วยความเข้มแข็งและทำให้เกิดประสิทธิภาพ

จากสภาพความเป็นจริง การให้อำนาจสำนักงานตำรวจแห่งชาติในการควบคุมธุรกิจรักษาความปลอดภัยที่เบ็ดเสร็จตั้งแต่กระบวนการตั้งต้นในการประกอบอาชีพธุรกิจรักษาความปลอดภัย โดยกฎหมายได้กำหนดให้ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดในฐานะที่เป็นนายทะเบียนตามกฎหมาย มีอำนาจสิทธิ์ขาดในการพิจารณาต่าง ๆ เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจรักษาความปลอดภัยแบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาดครบวงจร และไม่มี การกำหนดกลไกในการตรวจสอบถ่วงดุล หรือมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัยโดยตรง เข้าร่วมในการให้ข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาใช้ดุลพินิจในการใช้อำนาจหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น อาจส่งผลกระทบต่อการใช้มาตรการในการวางแผนจัดการความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินขาดประสิทธิภาพในการให้บริการของการรักษาความปลอดภัย ซึ่งเกินกว่าที่ศักยภาพของคนเพียงคนเดียว หรือหน่วยงานเพียงหน่วยเดียวจะต่อสู้หรือแก้ไขได้เพียงลำพัง

เมื่องานรักษาความปลอดภัยเป็นงานเกี่ยวกับความมั่นคงภายในประเทศ เพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สังคมมีความสงบสุข จึงต้องเกี่ยวข้องกับฝ่ายต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก เช่น ฝ่ายทหาร, ฝ่ายพลเรือน, ฝ่ายปกครอง จึงต้องหาข้อยุติในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ให้ครบลง ผู้ศึกษาเห็นว่า การที่กฎหมายกำหนดให้ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดในฐานะที่เป็นนายทะเบียนตามกฎหมายเป็นผู้มีอำนาจผูกขาดในการพิจารณาต่าง ๆ เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจรักษาความปลอดภัยเพียงบุคคลเดียว

อาจส่งผลให้เกิดความเสี่ยงต่อการใช้ดุลพินิจโดยไม่รอบคอบ และเสี่ยงต่อการใช้อำนาจหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนตนในการจัดทำบัญชีรายชื่อบริษัทรักษาความปลอดภัยและพนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาตในเขตจังหวัดของตน เอื้อต่อการทุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ เนื่องมาจากมีโอกาสในการเรียกรับผลประโยชน์ในการจัดทำบัญชีรายชื่อบริษัทรักษาความปลอดภัยและพนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาตในเขตจังหวัดของตน เข้าไปมีส่วนได้เสียกับประกอบกิจการรักษาความปลอดภัย ส่งผลกระทบต่อประชาชนและประโยชน์สาธารณะส่วนรวม เนื่องจากการไม่มีการคานอำนาจในการใช้ดุลพินิจของผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดซึ่งเป็นนายทะเบียนจังหวัด ปัญหาดังกล่าวมานี้ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ที่ประกอบกิจการรักษาความปลอดภัย ทำให้มาตรฐานแนวทางการประกอบอาชีพพนักงานรักษาความปลอดภัยดำเนินไปอย่างไม่มีคุณภาพ อยู่ในสถานะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์และอำนาจ รวมถึงกระทบต่อประชาชนผู้ใช้บริการโดยตรง อันขัดกับเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการยกระดับมาตรฐานธุรกิจรักษาความปลอดภัยและเสริมสร้างศักยภาพของพนักงานรักษาความปลอดภัยอันจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ให้บริการและช่วยเสริมสร้างความสงบเรียบร้อยของสังคม

ปัญหาที่สอง ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดหน่วยงานที่ให้บริการรักษาความปลอดภัยมีหน้าที่ให้ความร่วมมือยังไม่ครอบคลุม ตามพระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558 มาตรา 28

ตามพระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558 มาตรา 28 ได้บัญญัติว่า “บริษัทรักษาความปลอดภัยมีหน้าที่ให้ความร่วมมือแก่ตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีขึ้นไปที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานีตำรวจในท้องที่ซึ่งเป็นที่ตั้งของธุรกิจรักษาความปลอดภัยหรือสถานที่ที่บริษัทรักษาความปลอดภัยนั้นรับผิดชอบรักษาความปลอดภัย ตามข้อกำหนดในสัญญาจ้างในการขอเข้าตรวจดูข้อมูลบันทึกเหตุการณ์ประจำวันเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยภายในบริเวณหรือสถานที่ที่รับผิดชอบรักษาความปลอดภัยดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการวางแผนจัดการรักษาความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน”

กล่าวคือ ตามมาตรา 28 ได้กำหนดให้กำหนดให้บริการรักษาความปลอดภัยมีหน้าที่ให้ความร่วมมือแก่ตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีขึ้นไปผู้ได้รับมอบหมายในเขตท้องที่ที่ติดตั้งกล้องในการขอเข้าตรวจดูข้อมูลบันทึกเหตุการณ์ประจำวันเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยภายในบริเวณหรือสถานที่ที่รับผิดชอบรักษาความปลอดภัยเท่านั้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและรักษาความปลอดภัย รวมทั้งป้องกันปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม เมื่อปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ เพิ่มสูงขึ้น อาจสืบเนื่องมาจากปัญหาทางด้านการเมือง สังคม และความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อกระดำเนินชีวิตของประชาชน และเป็นภัยต่อความสงบสุขของสังคม ตำรวจซึ่งมีภารกิจหลักในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา รักษาความสงบเรียบร้อย และป้องกันภัยจากปัญหาอาชญากรรมด้านต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องเข้ามาแก้ไขปัญหาอาชญากรรมอย่างเร่งด่วน

เมื่อมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องครอบครัว ชุมชน เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความมั่นคงและการเมืองที่เป็นต้นเหตุให้เกิดผลกระทบที่เป็นอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชนที่เกิดขึ้น อันเนื่องมาจากการแข่งขันที่สูงและรุนแรงขึ้น ระดับความรุนแรงของปัญหาอาชญากรรมของสังคมไทย ในปัจจุบันที่ปรากฏเป็นข่าวตามสื่อต่าง ๆ เช่น การฆาตกรรม การทะเลาะวิวาท การข่มขืน หรือกระทำชำเราทางเพศ การปล้นชิงทรัพย์ ประกอบกับประชากรมีจำนวนมากขึ้น เกินกว่าที่รัฐจะให้บริการได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง ตำรวจจึงไม่สามารถเข้าไปดูแลประชาชนได้อย่างทั่วถึงทุกพื้นที่ หรือเข้าไปดำเนินการได้เพียงลำพัง ส่งผลให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน และได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาเห็นว่า เมื่อการรักษาความปลอดภัยเป็นภารกิจหลักของรัฐ ในสภาพความเป็นจริงแล้วรัฐไม่อาจให้ความคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของประชาชนได้อย่างทั่วถึง กฎหมายจึงกำหนดให้มีธุรกิจการให้บริการรักษาความปลอดภัยเพื่อรักษาความปลอดภัยแทนรัฐ ด้วยการว่าจ้างผู้ประกอบการในด้านการรักษาความปลอดภัยเอกชนให้มาทำหน้าที่ดูแลความปลอดภัย และช่วยเสริมสร้างความสงบเรียบร้อยของสังคม ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ การที่กฎหมายกำหนดให้บริษัทรักษาความปลอดภัยให้ความร่วมมือแก่ตำรวจเพียงผู้เดียวในการขอเข้าตรวจดูข้อมูลบันทึกเหตุการณ์ประจำวันเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยภายในบริเวณหรือสถานที่ที่รับผิดชอบรักษาความปลอดภัย ซึ่งอาจเป็นข้อมูล เบาะแสที่สำคัญต่าง ๆ ปัญหาที่จะเกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นในชุมชนนั้น ๆ ส่งผลให้การป้องกันการปราบปรามการกระทำผิดทางอาญา การรักษาความสงบเรียบร้อย และการรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนเกิดปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติหน้าที่ดูแล และควบคุมสังคมให้มีความสงบสุขและเกิดความเรียบร้อย ทำให้ไม่สามารถรับมือกับปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในประเทศ เป็นภารกิจสำคัญที่ต้องแสวงหาแนวทาง และวิธีการที่เหมาะสมในการให้ความร่วมมือกันจากหลาย ๆ หน่วยงานเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นส่งผลเสียหายต่อประเทศ ต่อความเป็นอยู่โดยสงบสุขของประชาชน

ปัญหาที่สาม ปัญหาเกี่ยวกับคุณลักษณะต้องห้ามของพนักงานรักษาความปลอดภัย ตามมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558

มาตรา 34 ได้กำหนดลักษณะต้องห้ามของผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัยและดังต่อไปนี้

มาตรา 34

“ข. ลักษณะต้องห้าม

(2) เป็นคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ...”

กล่าวคือ ตามพระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558 มาตรา 34 ข. (2) ได้กำหนดคุณลักษณะต้องห้ามของพนักงานรักษาความปลอดภัย ว่าต้องไม่เป็นคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถไว้นั้น โดยไม่มีการกำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัยทำการตรวจสุขภาพจิตก่อนเข้ารับทำงาน จากสภาพความเป็นจริง โรคทางจิตมองเป็นโรคที่มองไม่เห็นทางกายภาพ จึงเป็นเรื่องที่ประเมินค่อนข้างยาก แต่มีความสำคัญมาก เพราะสุขภาพจิตส่งผลต่อสุขภาพกายและการแสดงออกของมนุษย์ และอาจเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่

ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ เมื่อกฎหมายไม่ได้บัญญัติให้มีการตรวจโรคจิตหรือโรคอารมณ์ผิดปกติโดยแพทย์ ส่งผลให้เกิดปัญหาการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานที่ไม่ดีพอ ทำให้เกิดปัญหาเรื่องคุณภาพและมาตรฐานซึ่งส่งผลต่อภาพลักษณ์ของงานรักษาความปลอดภัย ประกอบกับอาชีพรักษาความปลอดภัยเอกชน ถือว่าเป็นอาชีพที่มีความใกล้ชิดและมีส่วนสำคัญในการควบคุมปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของสังคมในระดับพื้นฐานโดยตรง เพราะหน้าที่สำคัญของพนักงานรักษาความปลอดภัย ก็คือการสังเกตการณ์และรายงานสภาพปัญหา เห็นได้จากข่าวที่ปรากฏในสื่อออนไลน์ กรณีพนักงานรักษาความปลอดภัยหั่นลูกคามลูกบ้าน ก่อเหตุอาชญากรรม ลักทรัพย์ ปีนบ้านเพื่อแอบดูลูกบ้าน เป็นต้น ส่งผลให้ผู้ว่าจ้างได้พนักงานปลอดภัยที่เป็นผู้กระทำผิดเอง หรือมีภาวะเป็นโรคอารมณ์ผิดปกติที่ปรากฏอาการเด่นชัด รุนแรง และเรื้อรังที่กระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของการรักษาความปลอดภัย ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบหลายด้าน เช่น ผู้ว่าจ้างไม่เชื่อมั่นในการให้บริการรักษาความปลอดภัย หรือผู้ว่าจ้างต้องได้รับความเสียหายต่อชีวิต ทรัพย์สิน จากพนักงานรักษาความปลอดภัยเอง ซึ่งความเสียหายที่เกิดขึ้นบางกรณีเป็นการยากที่จะชดเชยเยียวยาแก้ไขให้กลับคืนมาในสภาพเดิม

ปัจจุบันเรื่องสุขภาพจิต กลายเป็นประเด็นที่สังคมมีความตระหนักถึงมากขึ้น โดยเฉพาะในยุคที่สถานการณ์หลายอย่างล้วนเป็นสิ่งเร้าที่อาจทำให้เกิดการสะสมความเครียดในจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาครอบครัว การงาน การเจ็บป่วยหรือโรคภัยต่าง ๆ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ซึ่งหากจัดการความเครียดต่าง ๆ เหล่านั้นไม่ได้ อาจมีแนวโน้มภาวะทางอารมณ์ผิดปกติ หรือต้องเผชิญกับปัญหาด้านสุขภาพจิตค่อนข้างสูง จนบางครั้งอาจถึงขั้นกลายเป็น “ผู้ป่วยโรคจิตหรือโรคอารมณ์ผิดปกติ” ซึ่งมีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อต้องการคัดกรองพนักงานรักษาความปลอดภัยที่มีคุณภาพ ไม่ป่วยเป็นโรคที่เป็นอุปสรรคในการทำงาน

ด้วยเหตุดังที่กล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาเห็นว่า การประกอบอาชีพพนักงานรักษาความปลอดภัยนั้นไม่ใช่สำคัญแค่ตัวของผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัย หรือผู้บริโภคนั้น แต่ยังส่งผลถึงสังคมในวงกว้างด้วย เมื่อการประกอบอาชีพพนักงานรักษาความปลอดภัย ถือเป็นอาชีพบริการอย่างหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องและใกล้ชิดต่อความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สินของประชาชนเป็นอย่างมาก เมื่อกฎหมายไม่ได้กำหนดให้มีการตรวจโรคจิตหรือโรคอารมณ์ผิดปกติโดยแพทย์นั้น ทำให้พนักงานรักษาความปลอดภัยกลายเป็นผู้กระทำผิดบ่อยครั้ง ผู้ว่าจ้างไม่เชื่อมั่นในการให้บริการรักษาความปลอดภัย

หรือผู้ว่าจ้างต้องได้รับความเสียหายต่อชีวิต ทรัพย์สิน จากพนักงานรักษาความปลอดภัยเอง ส่งผลให้การประกอบอาชีพพนักงานรักษาความปลอดภัยไม่มีประสิทธิภาพ ขาดความน่าเชื่อถือ และไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชน

จากการศึกษาค้นคว้า ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับพนักงานรักษาความปลอดภัย ตามพระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558 ผู้ศึกษาพบว่า ปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เป็นปัญหาที่สำคัญ มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับความไม่เหมาะสมในการกำหนดให้ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดเป็นนายทะเบียนจังหวัด ตามพระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558 มาตรา 4 วรรคสอง ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะ คือ

เห็นควรปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติทางกฎหมาย ให้มีการใช้การบริหารงานโดยระบบคณะกรรมการจังหวัดขึ้น โดยการมอบความรับผิดชอบในการกำหนดนโยบายการดำเนินการหรือการตัดสินใจในเรื่องสำคัญ ๆ ให้แก่“คณะกรรมการจังหวัด” ซึ่งเป็นองค์กรกลุ่ม แทนที่จะมอบให้เป็นหน้าที่ของบุคคลคนเดียวและลดระดับความรับผิดชอบของบุคคลผู้ได้รับมอบหมายเหลือเพียงการดำเนินการตามมติของคณะกรรมการเท่านั้น เพื่อป้องกันการผูกขาดอำนาจไว้ในมือของบุคคลเดียว ทั้งนี้ เพื่อเป็นการยกระดับและเสริมสร้างศักยภาพของพนักงานรักษาความปลอดภัยอันเป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้บริการอีกทั้งช่วยเสริมสร้างความสงบเรียบร้อยของสังคม

จากหลักการและเหตุผลดังที่วินิจฉัยมาแล้วข้างต้น ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรแก้ไขบทบัญญัติในพระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558 มาตรา 4 วรรคสอง ดังนี้

“ให้ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดเป็นนายทะเบียนจังหวัด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ในเขตจังหวัดของตนและรับผิดชอบการจัดทำบัญชีรายชื่อบริษัทรักษาความปลอดภัยและพนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาตในเขตจังหวัดของตน และให้มีคณะกรรมการจังหวัดคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการจังหวัด” ประกอบด้วยผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด เป็นประธานอนุกรรมการ อนุกรรมการโดยตำแหน่งได้แก่ ปลัดจังหวัด โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด ท้องถิ่นจังหวัด สาธารณสุขจังหวัด ยุติธรรมจังหวัด และผู้แทนจากกองอำนาจการรักษาความมั่นคงประจำจังหวัด โดยให้มีคุณสมบัติ วาระการดำรงตำแหน่ง อำนาจและหน้าที่ภายในจังหวัดเช่นเดียวกับคณะกรรมการกำกับธุรกิจรักษาความปลอดภัยด้วย”

2. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดหน่วยงานที่ให้บริษัทรักษาความปลอดภัยมีหน้าที่ให้ความร่วมมือยังไม่ครอบคลุม ตามพระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558 มาตรา 28 ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะ คือ

เห็นควรปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติทางกฎหมายที่กำหนดให้บริษัทรักษาความปลอดภัยมีหน้าที่ต้องให้ความร่วมมือแก่ตำรวจ ซึ่งมีศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีขึ้นไปเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานีตำรวจในท้องที่ซึ่งเป็นที่ตั้งของบริษัทรักษาความปลอดภัย หรือเป็นสถานที่ที่บริษัทรักษา

ความปลอดภัยได้ให้บริการอยู่ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 28 ดังกล่าวเท่านั้น อันส่งผลให้เกิดปัญหาข้อขัดข้องในการดำเนินการเพื่อประโยชน์ในการวางแผนจัดการรักษาความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน ได้อย่างไม่เต็มประสิทธิภาพมากนัก เนื่องจากเศรษฐกิจและสังคมไทยในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ลักษณะของอาชญากรรมเปลี่ยนไปมาก เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่สามารถเข้ามาดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชนได้อย่างทั่วถึง ทั้งยังไม่อาจประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายที่ใช้ในการวางแผนจัดการรักษาความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน ได้อย่างสะดวกเมื่อเทียบกับฝ่ายปกครอง

เมื่อพิจารณาแล้ว จะเห็นว่าผู้ว่าราชการจังหวัดถือเป็นผู้บังคับบัญชาหรือกำกับดูแลหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกความปลอดภัยของประชาชนในเขตจังหวัด และยังมีดำเนินการที่มีความเกี่ยวข้องกับการควบคุมการยุติธรรมทั้งในส่วนของการรักษาความสงบเรียบร้อยและการสอบสวนคดีอาญา ซึ่งบุคลากรของกรมการปกครองในฐานะฝ่ายปกครองไม่ว่าจะเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตลอดจนสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน มีความสนิทและคลุกคลีกับประชาชนในท้องถิ่นมากกว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจ การที่รัฐจะให้ความคุ้มครองต่อประชาชน เพื่อรักษาความปลอดภัยตามของทรัพย์สิน บุคคล ตลอดจนความปลอดภัยของสถานที่ต่าง ๆ ให้ทั่วถึงนั้น จึงไม่ควรผูกขาดการรักษาความปลอดภัยโดยหน่วยงานตำรวจของรัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว โดยควรลดอำนาจเบ็ดเสร็จของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในการควบคุมธุรกิจรักษาความปลอดภัยเอกชนทั้งระบบเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ต้องการกฎหมายมาเป็นเครื่องมือในการควบคุมธุรกิจรักษาความปลอดภัยให้มีมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ

เห็นว่าควรแก้ไขบทบัญญัติในพระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558 มาตรา 28 โดยให้แก้ไขข้อความเพิ่มเติมว่า

“บริษัทรักษาความปลอดภัยมีหน้าที่ให้ความร่วมมือแก่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีขึ้นไปที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานีตำรวจในท้องที่ซึ่งเป็นที่ตั้งของบริษัทรักษาความปลอดภัยหรือสถานที่ที่บริษัทรักษาความปลอดภัยนั้นรับผิดชอบรักษาความปลอดภัย ตามข้อกำหนดในสัญญาจ้างในการขอเข้าตรวจดูข้อมูลบันทึกเหตุการณ์ประจำวันเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยภายในบริเวณหรือสถานที่ที่รับผิดชอบรักษาความปลอดภัยดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการวางแผนจัดการรักษาความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน”

3. ปัญหาเกี่ยวกับคุณลักษณะต้องห้ามของพนักงานรักษาความปลอดภัย ตามมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558 ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะ คือ

เห็นควรปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติทางกฎหมายในการกำหนดกระบวนการกระบวนการคัดกรองบุคคลเข้าทำงาน การได้รับการประเมินสุขภาพจิตที่มีหลักฐานทางการแพทย์รับรองว่าบุคคลนั้น ๆ มีความบกพร่องในระดับที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ เพื่อเป็นการเสริมสร้างมาตรฐานในการประกอบอาชีพพนักงานรักษาความปลอดภัย และได้พนักงานรักษาความปลอดภัยที่มีคุณภาพมาทำหน้าที่

ดังกล่าว ทั้งนี้ ในการรักษาความปลอดภัยเช่นว่านี้อาจจะไม่ถึงขั้นต้องเทียบเท่ากับมาตรฐานของตำรวจ แต่อย่างน้อยก็ควรจะเทียบเท่ามาตรฐานของวิญญูชนจะพึงประพฤติปฏิบัติในการระมัดระวังหรือสงวนรักษาทรัพย์สินซึ่งฝากไว้ให้ดูแล

การที่กฎหมายบัญญัติถึงลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่จะประกอบอาชีพพนักงานรักษาความปลอดภัยว่า ต้องไม่เป็นคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ โดยไม่มีการกำหนดให้มีการตรวจสุขภาพจิตจากแพทย์โดยเฉพาะ อาจก่อให้เกิดปัญหาการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานที่ไม่ดีพอ ทำให้เกิดปัญหาเรื่องคุณภาพและมาตรฐานซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของงานรักษาความปลอดภัย เห็นได้จากข่าวที่ปรากฏในสื่อออนไลน์ กรณีพนักงานรักษาความปลอดภัยหื่นคุกคามลูกบ้าน ก่อเหตุอาชญากรรม ลักทรัพย์ ปีนบ้านเพื่อแอบดูลูกบ้าน รวมถึงก่อเหตุอาชญากรรมอื่น ๆ อีกมากมาย เพื่อเป็นการให้ความคุ้มครองทุกฝ่ายที่เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยเอกชนอย่างเป็นรูปธรรม กำหนดรูปแบบบริการให้ครอบคลุมตามที่ปรากฏขึ้นจริงในทางปฏิบัติ และครอบคลุมถึงผู้ประกอบการรักษาความปลอดภัยที่รับจ้างโดยตรง รวมทั้งปรับปรุงแก้ไขส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กฎหมายฉบับนี้มีความทันสมัย และเป็นระบบมากยิ่งขึ้นต่อไป

เห็นว่าควรแก้ไขบทบัญญัติ ในพระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558 มาตรา 34 โดยให้แก้ไขข้อความเพิ่มเติมว่า

“ข. ลักษณะต้องห้าม

(2) เป็นคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ ทั้งนี้ ต้องมีใบรับรองการตรวจสุขภาพจิต โดยแพทย์ที่ประจำสถานพยาบาลของรัฐหรือสถานบำบัดรักษาทางสุขภาพจิต ตรวจวินิจฉัยอาการเบื้องต้นก่อนเข้าปฏิบัติงานว่ามีอาการทางจิต หรือโรคอารมณ์ผิดปกติที่ปรากฏอาการไม่เด่นชัด รุนแรงและเรื้อรังซึ่งกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่เข้ามาประกอบอาชีพ”

เอกสารอ้างอิง

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2555.

นันทวัฒน์ บรรณานันท์. หลักกฎหมายปกครองเกี่ยวกับบริการสาธารณะ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2560.

บรรเจิด สิงคะเนติ. หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2558.

รัชชา โสภณดิเรกรัตน์. “ปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาพนักงานรักษาความปลอดภัยให้ทำงานอยู่กับองค์กรในระยะยาว.” วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2556.